

ACCOUNTANTSVERSLAG 2020

Gemeente Leusden

IBDO

Aanbiedingsbrief

Aan:

de raad van de gemeente Leusden
T.a.v. raadsgriffier:
mevrouw G.J. Schutte - van der Schans
Postbus 150
3830 AD LEUSDEN

Amstelveen, 7 juli 2021
Kenmerk: AV/NS/DR/AA21-1242

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

DASHBOARD

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2020 van gemeente Leusden (hierna te noemen 'gemeente') gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 2 oktober 2020, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2020. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke wethouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Dit jaar kwamen daar nog de gevolgen van het coronavirus bij, waardoor wij niet bij u op locatie konden langskomen en alle informatie en vragen digitaal hebben moeten afstemmen. Het gevolg hiervan was een minder efficiënt proces vanwege de inherente beperkingen aan de digitale middelen. Desondanks denken wij dat het proces goed is verlopen. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. G.J. Verwoert RA
Partner en extern accountant gemeente Leusden

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD

2. UITKOMSTEN JAARREKENINGCONTROLE

3. RESULTAAT & FINANCIËLE POSITIE

4. BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

BIJLAGEN

1. Dashboard

1.1 Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING

- ▶ De jaarrekening 2020 is getrouw.
- ▶ De baten en lasten als ook de balansmutaties in de jaarrekening 2020 zijn in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving tot stand gekomen.
- ▶ Ongecorrigeerde controleverschillen blijven onder de goedkeuringstolerantie.
- ▶ Jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
- ▶ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd.
- ▶ De WNT is nageleefd.
- ▶ Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage.
- ▶ De samenwerking is constructief en plezierig verlopen.

AANDACHTSPUNTEN VOOR 2021

Op basis van de interim- en jaarrekeningcontrole 2020 zijn de belangrijkste aandachtspunten voor komend jaar:

- ▶ Doorvoeren diverse verbeteringen met betrekking tot de IT general controls.
- ▶ Doorontwikkeling Administratieve Organisatie en Interne Controle naar rechtmatigheidsverantwoording.
- ▶ (Verdere) gevolgen van de coronacrisis.

RESULTAAT 2020

(x €1.000)	2020	Begroting (na wijziging)
Saldo van baten en lasten	353	-1.737
Mutatie reserves	1.248	1.737
Resultaat	1.601	0

De begroting 2020 sloot op een resultaat van nihil. De werkelijke baten en lasten na verrekening met reserves komen uit op € 1.601K positief. Ten opzichte van de begroting is dus sprake van een afwijking van € 1.601K (positief).

ONTWIKKELINGEN

Grondexploitaties

- ▶ In 2020 zijn 3 projecten gesloten. Op de grondexploitaties is een resultaat van € 542K behaald waarvan € 421K bij de sluiting van projecten.
- ▶ De schattingen voor de projecten zijn aanvaardbaar. Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de waardering voor de projecten.
- ▶ De verliesvoorziening voor grondexploitaties is ten opzichte van voorgaand jaar met € 96K afgenomen voor Buitenplaats.

Sociaal domein

- ▶ Door de goedkeurende verklaring bij de verantwoording van de gemeente Amersfoort zijn de onzekerheden in het sociaal domein beperkt.

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

De bij de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie bedraagt 1% van de totale lasten. Op basis hiervan is de goedkeuringstolerantie bepaald op € 836.000 voor fouten en € 2.508.000 voor onzekerheden.

- ▶ Aanbestedingsrechtmatigheid: Op basis van de spendanalyse hebben wij de lasten uit hoofde van één contract als onrechtmatig meegewogen in ons oordeel. De geconstateerde fouten hebben betrekking op diensten en leveringen en bedragen voor 2020 € 152K.
- ▶ Er zijn begrotingsoverschrijdingen geconstateerd die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten. Deze tellen derhalve niet mee in ons oordeel. Een bedrag van € 219K telt wel mee in ons oordeel.
- ▶ Er is een overschrijding geconstateerd van de investeringskredieten van totaal € 225K.

UW FINANCIËLE POSITIE

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

Jaar	Ratio Weerstandsv Vermogen
2016	0,81
2017	0,83
2018	0,91
2019	0,67
2020	0,61

De ratio weerstandsv Vermogen komt voor 2020 lager uit dan ultimo 2019, door een hoger benodigd weerstandsv Vermogen. De risico's van de coronacrisis zijn meegewogen. In 2021 wordt deze ratio hersteld conform het raadsbesluit via de kadernota en begroting 2021.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- 2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole
- 2.2 De jaarrekening is getrouw
- 2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening
- 2.4 Aandachtspunten voor 2021

2.1 Corona en impact op de jaarrekeningcontrole

COVID-19 enorme impact op boekjaar 2020. Zie hiervoor onze managementletter en de BADO-notitie.

Het proces van de totstandkoming en controle van de jaarrekening is goed verlopen.

De gevolgen van COVID-19 zijn nader toegelicht in aparte paragraaf in de jaarrekening

Inleiding: COVID-19 en de jaarrekening 2020

De situatie en ontwikkelingen rond het coronavirus hebben een grote impact gehad op het afgelopen jaar en dus ook op de jaarrekening over het boekjaar 2020. Ook voor 2021 zal dit naar verwachting nog in belangrijke mate het geval zijn. Wij hebben in onze managementletter u hierover reeds geïnformeerd en zijn de afgelopen periode meerdere keren in overleg geweest met uw organisatie.

Eind februari is de BADO-notitie met betrekking COVID-19 “effecten en risico's voor decentrale overheden” uitgekomen. In deze notitie is een groot aantal aandachtspunten beschreven voor het opstellen en controleren van de jaarrekening 2020. Deze notitie is behandeld in de Sectorcommissie Decentrale Overheden van de NBA en is daarmee ook richtinggevend geweest bij onze controle van de jaarrekening 2020. Wij verwijzen voor deze aandachtspunten, de impact op getrouwheid en rechtmatigheid, de controleaanpak en de specifieke attentiepunten ten aanzien van de posten in de jaarrekening naar deze notitie (zie: [notitie-effecten-en-risicos-corona-voor-jaarrekening-2020-decentrale-overheden.pdf \(nba.nl\)](#)).

In deze paragraaf informeren wij u over het proces van onze controle in relatie tot COVID-19 en onze specifieke bevindingen die impact hebben op onze controle, de verslaggeving en onze controleverklaring. Voor een analyse van het resultaat verwijzen wij naar de jaarrekening (paragraaf COVID-19 crisis) en naar paragraaf 3.1 van dit verslag.

De totstandkoming van de jaarrekening en het proces van de controle in relatie tot COVID-19

Zoals aangegeven in onze aanbiedingsbrief heeft zowel het samenstellen van de jaarrekening als onze controle grotendeels digitaal en op afstand plaatsgevonden. Naar aanleiding van dit proces hebben wij de volgende opmerkingen:

- Ook al zijn we het digitale werken al meer dan een jaar gewend, het blijft bijzonder mooi om te constateren dat het mogelijk is geweest de jaarrekening tijdig op te stellen en te controleren. De samenwerking was, ondanks alle COVID-19 maatregelen, plezierig en constructief.
- Het proces heeft evenwel enige vertraging opgelopen, gezien nagekomen informatie uit de regio Amersfoort voor de verantwoording van de lasten voor Wmo en Jeugdzorg, alsmede Tozo. Daarnaast is interne onderbouwing van in de jaarrekening opgenomen posities voor een aantal posten kwalitatief minder of later beschikbaar geweest dan in voorgaande jaren en daarmee voor verbetering vatbaar.

Impact op verslaggeving

Het BBV kent zoals bekend een aantal verplicht voorgeschreven paragrafen. Het staat de gemeente vrij om naast de verplichte paragrafen zelf paragrafen aan de begroting of jaarstukken toe te voegen. COVID-19 is een gebeurtenis die niet slechts aan één programma of taakveld is toe te rekenen. Het heeft betrekking op de gehele gemeente en heeft betrekking op veel programma's en taakvelden.

De gemeente heeft er voor gekozen om in één overzichtelijke paragraaf toe te lichten welke gevolgen COVID-19 op de gemeente Leusden heeft (gehad) en welke maatregelen, activiteiten en werkzaamheden de gemeente heeft genomen.

De gemeente heeft een Egalisatie reserve COVID-19 gevormd onder de bestemmingsreserves in het eigen vermogen voor het overschot aan van het Rijk ontvangen vergoedingen in 2020. Het doel hiervan is om de (extra) totale lasten en gedeerde opbrengsten ten gevolge van de coronacrisis beter te kunnen beheersen en te monitoren. Deze reserve heeft de functie van doelbesteding, egalisatie geldstromen en buffer (middelen beschikbaar houden voor latere besteding en niet door Rijk gecompenseerde uitgaven en onverwachte risico's.

2.2 De jaarrekening is getrouw

De jaarrekening
2020 is getrouw

Wij hebben bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Leusden een goedkeurende controleverklaring afgegeven met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva per 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang welke door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle tevens resterende controleverschillen geconstateerd ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. De rapporteringstolerantie is conform het nog niet vastgestelde controleprotocol 2020. Aangezien deze in het controleprotocol opgenomen tolerantie hoger is dan de tolerantie volgens onze richtlijnen, rapporteren wij afwijkingen boven € 41.800 (5% van de materialiteit).

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Getrouwheid			
Sociaal domein - pgb Jeugdzorg en Wmo	-	183.000	§ 4.2
Totaal	-	183.000	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	836.000	2.508.000	
Performance materialiteit (75% van de materialiteit) *	627.000	1.881.000	
Door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie	50.000	50.000	

Wij hebben, voor zover mogelijk, het college verzocht om deze controleverschillen te corrigeren. Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact zijn bevestigd in de bevestiging van het college bij de jaarrekening.

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid.

* De performance materialiteit is een afgeleide van de materialiteit en hanteren wij als een afslag voor niet ontdekte fouten als gevolg van het gebruik maken van steekproeven en deelwaarnemingen in de controle.

2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening

De baten en lasten als ook de balansmutaties in de jaarrekening 2020 zijn in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving tot stand gekomen.

Naast de gecorrigeerde en ongecorrigeerde controleverschillen in het kader van de getrouwheid van de jaarrekening, zijn de volgende controleverschillen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid geconstateerd. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

In het kader van de rechtmatigheidscontrole hebben wij de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spendanalyse. Naar aanleiding van deze spendanalyse blijkt dat sprake is van enige onrechtmatigheden.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Rechtmatigheid			
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten en/of onzekerheden	-	183.000	§ 2.2
Aanbestedingsrechtmatigheid (Kringloopcentrum Leusden, geëxtrapoleerd)	152.000	-	
Begrotingsrechtmatigheid (Domein Leefomgeving)	219.000		§ 4.5
Investeringskredieten	225.000	-	§ 4.5
Totaal	596.000	183.000	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	836.000	2.508.000	
Performance materialiteit (75% van de materialiteit) *	627.000	1.881.000	
Door de gemeenteraad vastgestelde rapporteringstolerantie	50.000	50.000	

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de rechtmatigheid.

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2020 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

1. IT-beheersomgeving

In onze managementletter hebben wij uitgebreid gerapporteerd over de IT-beheermaatregelen. Op onderdelen (met name autorisaties) resteren nog dezelfde bevindingen en aanbevelingen uit voorgaande jaren. Mede gezien het onderbrengen van diverse interne controlemaatregelen in de IT-beheeromgeving, adviseren wij de IT-beheeromgeving verder te optimaliseren rekening houdend met de eerder gecommuniceerde bevindingen in onze managementletter.

2. Invoering van de rechtmatigheidsverantwoording

We hebben de afgelopen jaren gezien dat er stappen zijn gezet in de verdere ontwikkeling van de interne controle, maar constateren ook dat voor de accountantscontrole in veel gevallen niet gesteund kan worden op (zichtbare) interne beheersingsmaatregelen. Naar onze mening zal dit ook in 2021 opnieuw aandacht vragen, in combinatie met ontwikkelingen zoals de rechtmatigheidsverantwoording van het college. Deze rechtmatigheidsverantwoording is de nieuwe stip op de horizon waarbij per proces keuzes gemaakt kunnen worden. Het ambitieniveau moet de gemeente (per proces) zelf bepalen.

Dit is nader toegelicht in hoofdstuk 4.1

3. (Verdere) gevolgen van de Coronacrisis

Zoals wij in paragraaf 2.1 hiervoor hebben aangegeven, en ook blijkt uit de Paragraaf COVID-19 van de gemeente, hebben de situatie en ontwikkelingen rond het coronavirus een grote impact gehad op het afgelopen jaar en dus ook op de jaarrekening over het boekjaar 2020. Ook voor 2021 zal dit naar verwachting nog in belangrijke mate het geval zijn. Wij zien de impact van COVID-19 en de bekostiging van de gevolgen hiervan ook voor 2021 als belangrijk aandachtspunt voor de gemeente om nauwgezet te blijven volgen en (tussentijds) aan de raad over te rapporteren.

3. Resultaat & financiële positie

- 3.1 Resultaat 2020
- 3.2 Dashboard financiële positie
- 3.3 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Resultaat 2020

Resultaat 2020 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 1.601.000.

Belangrijkste afwijkingen in het resultaat op programma's

Het resultaat van gemeente Leusden over het jaar 2020 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 1.601.000 voordelig(er). In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (x 1.000)	2020	BEGROTING NA WIJZIGINGEN	VERSCHIL	IN %
Saldo van baten en lasten	353	-1.737	2.090	2,5
Onttrekkingen reserves	8.843	9.210	-367	-0,5
Dotatie aan reserves	-7.595	-7.473	-122	-0,1
Resultaat	1.601	0	1.601	1,9

De belangrijkste afwijkingen van de begroting na wijziging (berekend op basis van de begrote lasten ad € 82.566K) worden veroorzaakt door positieve verschillen op de Domeinen Bestuur, Samenleving en Ruimte. Ter compensatie zijn onttrekkingen aan de reserves verlaagd, waardoor de mutaties in reserves het verschil in de Domeinen deels compenseert.

In de jaarstukken is voorafgaand aan het jaarverslag een splitsing van het resultaat opgenomen in resultaat Grondexploitatie ad € 542K en resultaat exploitatie Algemene Dienst ad € 1.059K (beide positief).

Na het Overzicht van baten & lasten in de jaarrekening is een overzicht opgenomen van de incidentele baten & lasten. De incidentele baten & lasten zijn grotendeels reeds opgenomen in de gewijzigde begroting met uitzondering van:

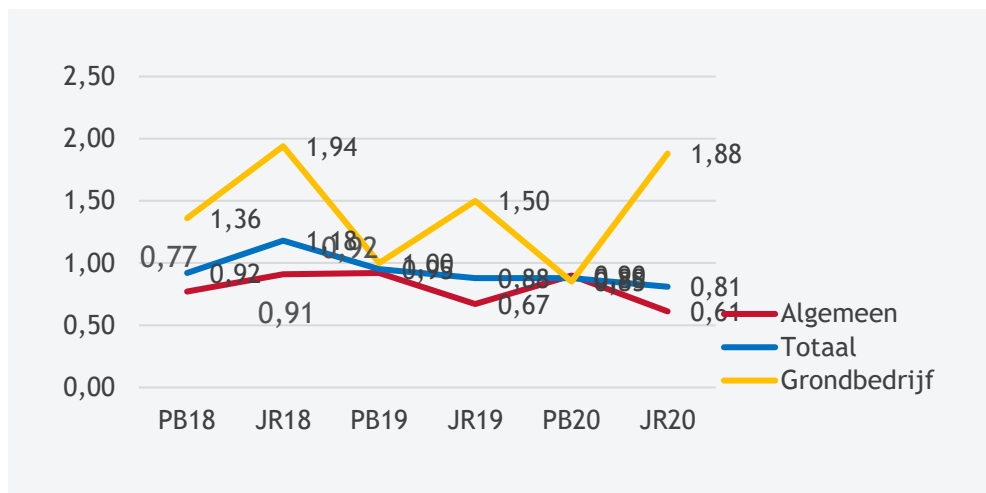
- Vrijval pensioenvoorziening ad € 360K
- Verkoop groenstroken ad € 210K
- Strategische verwervingen grondbeleid ad € 210
- Correcties sociale zaken ad - € 133
- Aflossing duurzaamheidsleningen ad - € 69
- Voorziening verlofsaldi 2020 ad - € 167
- Mutatie dubieuze debiteuren ad - € 410

Het resultaat 2020 wijkt bijna 2% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces. De afwijking van gemeente Leusden ligt dus binnen de ervaringsnorm en is daarmee aanvaardbaar.

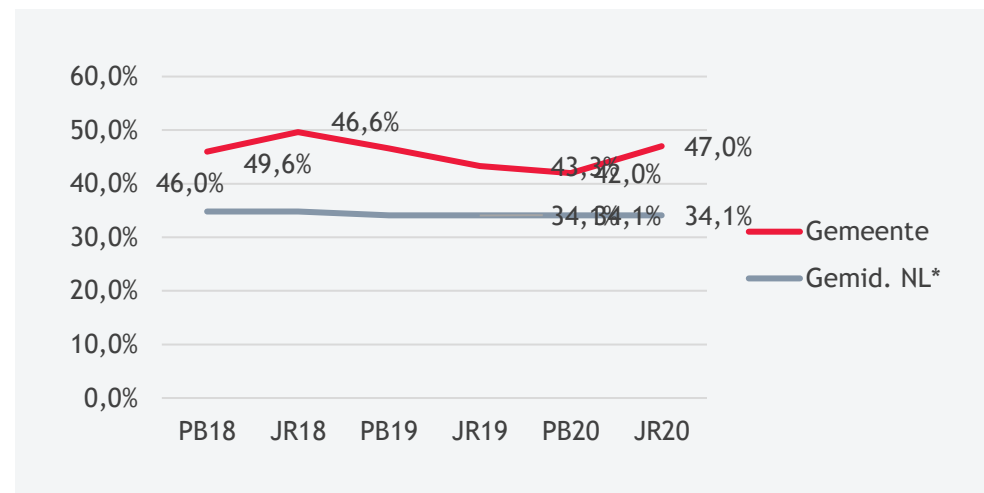
3.2 Dashboard financiële positie

Voor de definities en toelichting op de ratio's in onderstaande afbeeldingen wordt verwezen naar de paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag.

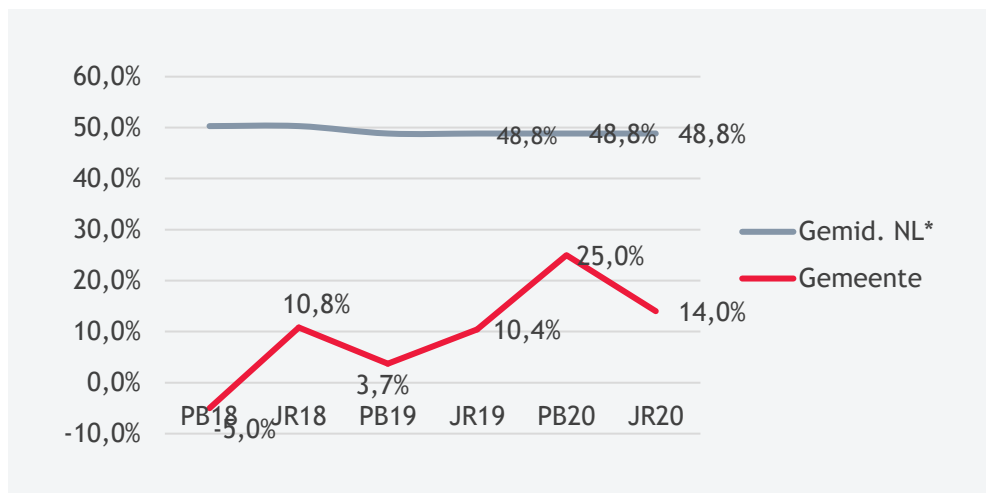
RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

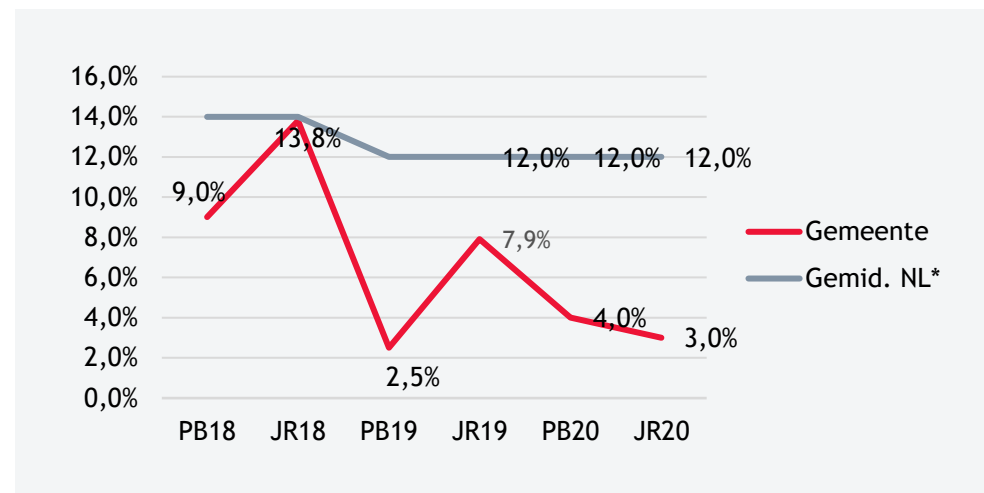
SOLVABILITEITSRATIO

NETTO SCHULDQUOTE

RATIO GRONDEXPLOITATIE

* De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde voor gemeenten in de categorie >25.000 en <50.000 inwoners. Data gebaseerd op Benchmark Nederlands Gemeenten van BDO.

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

Signaleringswaarden GTK 2020 als referentiewaarden

Uw financiële positie is voldoende

Uw weerstandsvermogen is relatief laag vastgesteld

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Signaleringswaarden volgens het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 (GTK 2020)

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld dat vanaf begrotingsjaar 2021 gaat gelden. In het GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als referentie gebruikt bij ons beeld van uw financiële positie.

Weerstandsvermogen Gemeente Leusden

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit verdeeld over twee categorieën. Het beschikbare weerstandsvermogen Algemene dienst bedraagt volgens deze paragraaf € 3,4 miljoen, waar dit voor het Grondbedrijf € 1,9 miljoen betreft. De gemeente Leusden heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 5,6 miljoen algemeen en € 1,0 miljoen voor het Grondbedrijf. De ratio weerstandsvermogen is bepaald door het beschikbare weerstandsvermogen te delen op het benodigde weerstandsvermogen voor de onderkende gewogen risico's. Dit resulteert in een ratio weerstandsvermogen op totaal niveau van 0,81, maar voor de Algemene dienst 'sec' bedraagt de weerstandsratio 0,6 en voor het Grondbedrijf 1,9. Overall is dit volgens het GTK2020 onvoldoende. De gemeente streeft naar een ratio van 1,0 en concludeert derhalve ook zelf dat de huidige weerstandsratio niet toereikend is. In 2021 wordt deze ratio hersteld conform het raadsbesluit via de kadernota en begroting 2021.

Wij concluderen hierbij evenwel dat de berekening van de weerstandsratio behoudend lijkt ten opzichte van andere gemeenten. Voor het beschikbare weerstandsvermogen Algemene dienst wordt alleen het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve (basisdeel) gebruikt. Dit bedraagt € 3,4 miljoen. De totale algemene reserves bedragen per 31 december 2020 echter € 14,8 miljoen. Hiervan is € 6,1 miljoen met een aangewezen bestemming. Hierdoor bedragen de totale algemene reserves, zonder aangewezen bestemming, per 31 december 2020 € 8,7 miljoen.

Daarnaast beschikt de gemeente ultimo 2020 over € 22,4 miljoen aan bestemmingsreserves. Deze tellen wel mee voor de solvabiliteit, waardoor de solvabiliteitsratio overall op een neutraal niveau uitkomt.

In de jaarrekening zijn de belangrijkste risico's van de algemene dienst in beeld gebracht aan de hand van een drietal scenario's. Hierin zijn de directe gevolgen van de Coronacrisis ook meegenomen. Het weerstandsvermogen is een momentopname en onderhevig aan subjectiviteit als het gaat om de inschatting van risico's waaraan de gemeente is blootgesteld.

3.3 Ons beeld van uw financiële positie (2/2)

De gemeente kan aan haar lange termijn-verplichtingen voldoen

Financieel risico als gevolg van de grondexploitatie is minst risicovol

Solvabiliteit en netto schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2020 47%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de Gemeente Leusden in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen.

De netto schuldquote bedraagt 14% en gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen 11%. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden.

Zowel de solvabiliteit als de netto schuldquote laten nog steeds een gunstige ratio zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020). De solvabiliteit valt in de categorie neutraal en netto-schuldquote valt in de categorie minst risicovol.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de Gemeente Leusden is 3% (de waarde van de grond ten opzichte van de totale baten). De ratio grondexploitatie van de gemeente Leusden is gedaald van 8% 2019. De ratio grondexploitatie < 20% is het minst risicovol te noemen volgens het GTK 2020.

4. Belangrijkste bevindingen

- 4.1 Interne beheersing en rechtmatigheidsverantwoording
- 4.2 Sociaal domein uitgelicht
- 4.3 Ontwikkeling grondexploitaties
- 4.4 BBV, WNT en SiSa
- 4.5 Begrotingsrechtmatigheid
- 4.6 Significante schattingsposten
- 4.7 Overige bevindingen

Nog aandachtspunten in de interne beheersing. Onze controle vooral gegevensgericht. Zie ook managementletter 2020.

Interne beheersing en onze controleaanpak

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter d.d. 15 januari 2021.

Samenvattend hebben wij geconstateerd dat er bij uw gemeente, net als veel andere gemeenten, nog aandachtspunten resterend. Dit betekent niet dat uw gemeente niet in control is, maar wel dat het in control zijn voor ons niet toetsbaar blijkt uit controlesporen in de processen en systemen. Derhalve konden wij het afgelopen jaar voor onze controle (nog) niet steunen op uw interne beheersing en hebben wij de jaarrekening voornamelijk achteraf en gegevensgericht gecontroleerd (middels deelwaarnemingen, cijferbeoordelingen, steekproeven etc.).

Wij hebben in onze managementletter opgeroepen om uw ambities en mogelijkheden op het gebied van de interne beheersing te bepalen, zodat wij ook onze controleaanpak daarop kunnen aanpassen. Enerzijds omdat het niveau van interne beheersing de primaire verantwoordelijkheid is van het college / de organisatie en anderzijds om te voorkomen dat wij de lat in onze controleaanpak te hoog leggen en daar elk jaar met dezelfde bevindingen over blijven rapporteren.

Fraude

De komende jaren zal er vanuit de accountantscontrole nog nadrukkelijker aandacht worden gegeven aan fraudepreventie. Onze beroepsorganisatie de NBA heeft hiertoe een notitie “Best practice maatregelen frauderisicobeheersing voor bestuurders en toezichthouders” onderhanden. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen zoals de gemeenteraad bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude kunnen de gelegenheden tot fraude afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Ook de accountant heeft hierin een belangrijke rol. Landelijk vinden er diverse pilots plaats waar in de controleverklaring 2020 van de accountant uitgebreider wordt gerapporteerd over het thema fraude. De best practice van de NBA is erop gericht het fraudebewustzijn en de frauderisicobeheersing te vergroten.

Graag vestigen wij uw aandacht op het vergroten van de actieve rol van de gemeenteraad / auditcommissie ten aanzien van frauderisicobeheersing. Bijvoorbeeld door jaarlijks één of meerdere onderkende frauderisico's (en indien van toepassing de interne beheersingsmaatregelen die zijn genomen om deze frauderisico's te mitigeren) nader te laten onderzoeken door de verbijzonderde interne controle of bijvoorbeeld als themaonderzoek voor te leggen aan de rekenkamercommissie. Bijvoorbeeld voor een specifieke frauderisicoanalyse die als basis dient voor het interne controleplan, op het gebied van transacties met verbonden partijen en/of qua (ongeautoriseerde) toegangsmogelijkheden tot (privacygevoelige) data in de systemen van de gemeente.

De gemeente beschikt reeds over een klokkenluidersregeling, maar nog niet over een algemeen fraudebeleid, een fraude-incidentplan of beleidslijnen of procedures met betrekking tot de Wwft. Het gaat hierbij niet alleen om beleid, maar vooral om de wijze van beheersing hiervan.

Update Invoering rechtmatigheidsverantwoording door het college

In onze eerdere rapportages zijn wij uitgebreid ingegaan op de ontwikkeling van de rechtmatigheidscontrole door de externe accountant naar de rechtmatigheidsverantwoording door het college. De commissie BBV heeft in december 2020 de concept notitie rechtmatigheidsverantwoording met de nadere spelregels voor de rechtmatigheidsverantwoording ter consultatie openbaar gemaakt. Wij hebben vernomen dat op deze consultatie veel reacties zijn binnengekomen die door de commissie BBV worden verwerkt. Gelijktijdig vindt de wetsbehandeling in de Tweede Kamer plaats. Daarna volgen nog de nodige aanpassingen van het BBV en andere wetgeving. Formele besluitvorming hierover is nog niet genomen, echter inmiddels is de verwachting dat de rechtmatigheidsverantwoording in 2022 wordt ingevoerd.

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording heeft gevolgen voor de (interne) beheersing van de organisatie en ook de rol van de accountant verandert hierdoor. Wij verwachten dat dit voor de meeste gemeenten een uitdaging is, maar naar onze mening ook een kans voor uw organisatie en interne beheersing. Wanneer de rechtmatigheidsverantwoording met terugwerkende kracht wordt ingevoerd, wordt de gemeente Leusden met ingang van verslagjaar 2021 immers zelf verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording en moet het college een (onderbouwde) mededeling doen omtrent de naleving van de rechtmatigheid. De wetswijziging is niet alleen een technische verandering maar ook een cultuurverandering die effect heeft op de bedrijfsvoering van de organisatie.

Stand van zaken binnen uw gemeente

Gemeente Leusden heeft inmiddels diverse stappen genomen ter voorbereiding op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Er is door de ambtelijke organisatie in BLNP-verband een projectplan geschreven voor de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording. Er is een Notitie Visie en Kaderstelling Rechtmatigheidsverantwoording 2021 opgesteld en er vindt periodiek overleg plaats met collega's van de andere BLNP gemeenten waarin ideeën worden uitgewisseld.

De Notitie is specifiek geschreven voor de raden van de BLNP-gemeenten en gaat nader in op een tweetal aspecten van de rechtmatigheidsverantwoording, te weten:

- De visie en ambitie op de rechtmatigheidsverantwoording.
- De kaderstelling van de raad voor de rechtmatigheidsverantwoording.

De visie van de gezamenlijke colleges van de BLNP-gemeenten is op dit moment BLNP-breed te kiezen voor de Variant Basis en als ambitie uit te spreken om via een groeimodel stap voor stap te bewegen in de richting van en te kiezen voor Variant Basis++. Variant Basis (welke betekent "basis op orde, transparant verantwoorden rechtmatigheid en stap voor stap beter willen worden") wordt na één of twee jaar geëvalueerd. Wij hebben dit in onze managementletter benoemd als variant 1 en meest reële keuze voor 2021.

Het voorstel van de gezamenlijke colleges van de BLNP-gemeenten is om met ingang van 2021 BLNP-breed te kiezen voor het starten met een verantwoordingsgrens van 3% en ook daarin te kiezen voor een groeimodel. Afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie kan op termijn, passend bij de ambitie en de mogelijkheden van dat moment, gekozen worden voor een lager percentage, bijvoorbeeld 2% of 1%. Ook de verantwoordingsgrens van 3% wordt daarom na één of twee jaar geëvalueerd.

Na de presentatie van het Projectplan implementatie rechtmatigheidsverantwoording in het college / MT in maart is de bespreking van de Notitie met colleges en delegatie van de raden gepland in april - juni 2021 en de bespreking van het raadsvoorstel en -besluit vaststelling visie en kaderstelling rechtmatigheidsverantwoording in de raden van de BLNP-gemeenten in september - december 2021.

4.2 Sociaal domein uitgelicht (1/3)

Sociaal domein 2020
bedragen circa
€ 12 miljoen

Sociaal domein in de jaarrekening

De lasten van gemeente Leusden met betrekking tot het sociaal domein bedragen over 2020 € 12 miljoen. In hoofdlijnen zijn deze lasten als volgt opgebouwd:

ONDERDEEL (x € 1 mln.)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Jeugdzorg ZIN	6,3	6,5	6,0
Wmo ZIN	5,3	5,4	4,6
Pgb	0,5	0,5	0,6
Totaal	12,1	12,4	11,2

Voor zowel Wmo als Jeugdzorg geldt dat de uitgaven de afgelopen jaren gestaag zijn gestegen. Deze stijgingen ontstaan voornamelijk door een toenemende vraag. De landelijke financiële ontwikkelingen zijn zorgwekkend en een steeds groter deel van de beschikbare middelen in de begroting van de gemeente Leusden wordt hierdoor besteed aan het sociaal domein. Dergelijke stijgingen zijn op de lange termijn niet houdbaar, temeer ook omdat de gemeente Leusden de aanvullende uitgaven niet kan claimen bij het Rijk. De gemeente Leusden onderneemt diverse initiatieven om de kosten van het sociaal domein terug te dringen. Het is zaak om daarbij kritisch de ontwikkeling van de uitgaven in het sociaal domein te blijven bewaken.

Onzekerheden Sociaal domein

Ten aanzien van WMO en de jeugdhulp heeft de gemeente Leusden via de gemeente Amersfoort de zorg ingekocht en instellingen gecontracteerd voor een totaalbedrag van € 8 miljoen. Met betrekking tot de lasten vraagt de gemeente Amersfoort om een controleverklaring van de instellingen of verantwoordingen die steekproefsgewijs gecontroleerd worden door de gemeente. Uit deze controle blijkt dat in 2020 van de zorginstellingen voldoende controle-informatie is ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Dit zorgt voor een onzekerheid van € nihil voor gemeente Leusden.

Tevens blijkt uit de controle bij gemeente Amersfoort een verschil voor gemeente Leusden tussen de prognose en de bestedingen ad € 6K die als fout is aangemerkt, maar onder de tolerantie valt. De bestedingen vallen hoger uit dan in de prognose opgenomen.

Fout pgb mede gebaseerd op projectiebrieven

Rechtmatigheid fouten pgb

Financiële fouten pgb

Onzekerheden pgb geraamd op € 183K

Geraamde fout in de persoonsgebonden budgetten

De SVB controleert zorgovereenkomsten, toetst facturen en declaraties en betaalt uit aan zorgverleners of andere instellingen. Uw gemeente verstrekt de beschikkingen pgb en is verantwoordelijk voor een adequate cliëntregistratie en het vaststellen van de prestatielevering. Uit de accountantscontrole 2020 bij de SVB blijkt dat landelijk sprake is van een oordeel met beperking. Ten aanzien van de rechtmatigheidsfouten zijn de foutpercentages opgenomen in de gemeente specifieke projectiebrieven. Voor gemeente Leusden zijn de percentages voor rechtmatigheidsfouten en voor getrouwheidsfouten voor zowel de Wmo als Jeugdzorg opgenomen in onderstaande tabel:

PGB PER CATEGORIE	FINANCIËLE RECHTMATIGHEIDSFOUT	FINANCIËLE GETROUWHEIDSFOUT
Jeugdzorg	2,04%	1,98%
Wmo	1,48%	1,87%

De financiële rechtmatigheidsfout voor pgb voor de gemeente Leusden bedraagt € 9.737, bestaande uit € 3.077 Wmo en € 6.660 Jeugdzorg. Voor de getrouwheidsfouten geldt dat deze gelijk zijn voor alle gemeenten in Nederland. De financiële getrouwheidsfout bedraagt € 10.352, bestaande uit € 3.888 Wmo en € 6.464 Jeugdzorg. Daarnaast bestaat er een verschil tussen de verantwoording in de jaarrekening en de verantwoording van de SVB van gesaldeerd circa € 15K. In het kader van de rechtmatigheid nemen wij van de hiervoor genoemde posten geen bedrag mee in onze oordeelsvorming, omdat deze onder de tolerantie vallen.

De SVB toetst niet op levering van de zorg. Hierdoor is er sprake van een onzekerheid. De gemeente verkrijgt echter zekerheid door intern ingerichte processen, zoals het toekenningsproces, waardoor deze onzekerheid deels teniet wordt gedaan. De processen van pgb Jeugdzorg en Wmo lopen op een aantal onderdelen verschillend, waardoor voor Jeugdzorg en Wmo niet dezelfde zekerheid wordt verkregen. Tevens verkrijgt de gemeente aanvullende zekerheid vanwege de ontvangsten van het CAK. Op basis van het zekerheidspercentage dat de gemeente Leusden hierdoor verkrijgt, zijn de onzekerheden voor pgb geraamd op circa € 183K.

Via de Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants (NBA) is een review gedaan in overleg met ons waardoor wij kunnen steunen op de werkzaamheden van de accountant van de SVB. Daarbij concluderen wij dat de formele fouten zoals geconstateerd door de accountant van de SVB geen impact hebben op het rechtmatigheidsoordeel over de jaarrekening 2020 van uw gemeente.

Tozo-regeling

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) is een van de steunmaatregelen van het kabinet om zelfstandige ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis en voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen op te vangen. De regeling kent verschillende tranches met verschillende rechtmatigheidsvereisten:

- ▶ Tozo 1: aanvragen tussen 1 maart 2020 tot 1 juni 2020
- ▶ Tozo 2: aanvragen vanaf 1 juni 2020 tot 1 oktober 2020
- ▶ Tozo 3: aanvragen vanaf 1 oktober 2020 tot 1 april 2021

Uw gemeente heeft in het kader van de Tozo-regeling een voorschot van het rijk ontvangen van € 5.880.028. Via de SiSa-bijlage bij de jaarrekening legt u verantwoording af aan het rijk. De bestedingen in het kader van de Tozo-regeling over 2020 bedragen € 3.211.790 voor levensonderhoud en € 451.253 verstrekking in het kader van bedrijfskapitaal, totaal € 3.663.043. De SiSa-bijlage is gecontroleerd door de accountant van de gemeente Amersfoort aangezien de uitvoering van de Tozo-regeling evenals de WMO en Jeugdzorg is uitbesteed aan de gemeente Amersfoort. De controle is uitgevoerd aan de hand van de aanwijzingen van het ministerie in de nota verwachtingen accountantscontrole d.d. 8 april 2021 en de nadere richtlijnen van de sector commissie decentrale overheden van de NBA.

Op grond van de Tozo-regeling worden fouten en onzekerheden verwerkt in de definitieve rijksbijdrage Tozo. Uit de controle door de accountant van gemeente Amersfoort zijn echter geen fouten en onzekerheden gebleken. Daarom zijn er geen bevindingen te rapporteren in bijlage B bij dit rapport.

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Leusden geen M&O beleid heeft gedefinieerd voor de Tozo-regeling. Dit is uitbesteed aan de gemeente Amersfoort. De gemeente Leusden sluit hierbij aan.

In 2021 wordt door uw accountant de naleving van dit beleid getoetst op bestaan en werking. Van de gemeente Amersfoort mag (namens de gemeente Leusden) worden verwacht dat in dit beleid is vastgelegd hoe omgegaan wordt met IB-signalen, hoe een risico-selectie is gemaakt (inclusief de afweging van de risico's en de motivering welke risico's wel en welke niet worden onderzocht), welke steekproeven worden genomen en wanneer (tijdspanne) welke controle plaatsvindt. Als de gemeente geen gebruik maakt van het Inlichtingenbureau zal zij de controle achteraf op toereikende andere wijze moeten vormgeven.

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, ontwikkeling verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- ▶ **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- ▶ **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- ▶ **Prijs:** inherent gevolg van de economische crisis was dat de verkoopprijzen van woningen en dus van grond onder druk stonden. COVID-19 lijkt dit effect in ieder geval voor woningbouw (nog) niet te hebben, maar op termijn kan dit wel een rol gaan spelen voor andere grondexploitaties. Ook de stikstofcrisis speelt nog steeds. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2020 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Het eindresultaat van de grondexploitaties is gebaseerd op de netto contante waarde berekend voor de grondexploitaties.

Voor genoemde actualisatie heeft geleid tot een afname in voorzieningen voor verlieslatende projecten ad € 96K en een tussentijdse winstneming van € 466K in de jaarrekening 2020. Tijdens het jaarrekeningtraject waren alle besluiten omtrent de nieuwe parameters in de grondexploitatie genomen. De uitgewerkte plannen en de bijbehorende berekeningen zijn gedurende de controle met uw medewerkers doorgesproken. Op basis van onze controle merken wij dat de organisatie voldoende kennis heeft van zowel de algemene ontwikkelingen als de lokale ontwikkelingen. Desondanks blijven de grondexploitaties de omvangrijkste schattingspost in de jaarrekening en houdt hiermee onze blijvende aandacht.

Gedurende 2020 zijn 3 projecten afgesloten. Dit zijn De Biezenkamp, Leusden-Zuid en Groende Zoom. Voor De Biezenkamp was eerder een aparte voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's op de balans opgenomen ad € 2.216K die bij de afsluiting is vervallen.

Ultimo 2020 zijn 4 grondexploitaties nog lopend. De nog te realiseren opbrengsten bedragen € 4,3 miljoen en de nog te realiseren kosten bedragen € 1,4 miljoen. Het nog te verwachten resultaat bedraagt, rekening houdend met de grex positie ultimo 2020, € 404K (netto contante waarde). Ultimo 2020 is de omvang van de voorziening grondexploitaties € 114K op een bruto boekwaarde van € 2,5 miljoen. De voorziening heeft betrekking op het project De Buitenplaats en is in 2020 verlaagd met € 96K.

De prognose voor de komende jaren is positief voor de geactualiseerde grondexploitaties. Dit is terug te zien in de prognoses van de eindresultaten op het project De Buitenplaats waar thans een voorziening voor is opgenomen. De investeringen zijn met name gedaan in de projecten De Buitenplaats, De Biezenkamp en Leusden-Zuid voor het woon- en bouwrijp maken.

BBV wordt nageleefd

WNT-verantwoording
voldoet aan de
vereisten

Geen bevindingen
SiSa-bijlage

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Leusden de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2020 niet meer bedragen dan € 201.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2020 van de gemeente Leusden niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2020 van de gemeente Leusden voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2020. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens **Bijlage B**.

4.5 Begrotingsrechtmatigheid (1/2)

Overschrijding
baten/lasten € 1,1 mln

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 75,1 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 76,1 miljoen aan werkelijke lasten in 2020. Dit is in totaal een overschrijding van € 1 miljoen (1,3%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 73,4 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 76,3 miljoen aan werkelijke baten in 2020. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 3,1 miljoen (4,2%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2020 is er per saldo circa € 1,2 miljoen aan de reserves onttrokken zodat het gerealiseerde resultaat € 1,6 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerde en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijdingen geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerd opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd.

Controle begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2020, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de raad nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Belangrijk hierbij is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zie hierna voor een overzicht van de lastenoverschrijdingen per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten.

4.5 Begrotingsrechtmatigheid (2/2)

Overschrijding baten/lasten

Op de in onderstaande tabel opgenomen programma's is een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën zoals opgenomen in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV.

LASTENOVERSCHRIJDING PROGRAMMA	BEGROTINGSAFWIJKING	ONRECHTMATIG	
		TELT NIET MEE IN OORDEEL	TELT WEL MEE IN OORDEEL
Domein Leefomgeving (totaal € 16.857.000)	Betreft overschrijdingen (totaal € 1.078.000) welke deels worden gecompenseerd door opbrengsten. Een bedrag van € 219.306 telt wel mee in ons oordeel.	✓	€ 219.306
Domein Ruimte (totaal € 12.093.000)	Betreft overschrijdingen (totaal € 522.000) welke worden gecompenseerd door opbrengsten.	✓	
Algemene dekkingsmiddelen (totaal € 2.055.000)	Betreft overschrijdingen (totaal € 1.095.000) welke deels worden gecompenseerd door opbrengsten. De hogere uitgaven welke niet tijdig zijn gesignaleerd, passen binnen het bestaande beleid.	✓	

Bovenstaande begrotingsafwijkingen zijn ontleend aan het Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2020. Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van de begrotingsafwijkingen naar de toelichting daarop in de jaarrekening 2020.

Kredietoverschrijdingen

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid hebben wij tevens de lastenoverschrijdingen op investeringskredieten beoordeeld om vast te stellen of de gerealiseerde uitgaven binnen de door de gemeenteraad geautoriseerde begroting zijn gebleven. Uit deze analyse blijkt dat op diverse investeringskredieten sprake is van een overschrijding van de door de gemeenteraad vastgestelde investeringskredieten. Volgens het kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV is hierbij in principe sprake van een onrechtmatigheid, maar telt deze niet mee voor het oordeel indien alsnog goedkeuring is gegeven aan de overschrijdingen. Hiervan is in de meeste gevallen sprake. Van een onrechtmatige overschrijding is ook geen sprake als deze samenhangt met een ander investeringskrediet. De overige kredietoverschrijdingen beneden de materialiteit die wel meetellen in ons oordeel, bedragen € 225K.

4.6 Significante schattingsposten

Schattingen zijn in het algemeen conservatief/ neutraal/optimistisch van aard

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening is dat het college schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het management. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de aanvaardbaarheid van de schattingen beoordeeld. In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt grafisch weergegeven op welke wijze wij de door het college gebruikte mate van prudentie inschalen.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	BEOORDELING HUIDIG BOEKJAAR	TOELICHTING SCHATTING
Openstaande overige vorderingen	2.989		Op de waardering van de overige vorderingen is per 31 december 2020 een voorziening van € 748K in mindering gebracht. De toename van de voorziening t.o.v. voorgaand jaar is COVID-19 gerelateerd.
Voorzieningen	17.724		Het verschil tussen de onderhoudsvoorzieningen en de beheerplannen neemt toe doordat de investeringen achtergebleven zijn t.o.v. begroot. Daarnaast loopt de actualisatie van de beheerplannen achter op schema.
Waardering materiële vaste activa	62.795		De afschrijvingen zijn consistent met voorgaand jaar berekend. Er is geen sprake van een duurzame waardevermindering per 31 december 2020.
Waardering financiële vaste activa	1.932		Er is geen voorziening getroffen voor oninbaarheid van verstrekte leningen per 31 december 2020.
Waardering grondexploitaties, voorziening	2.385		Op de waardering van de grondexploitaties is per 31 december 2020 een voorziening van € 114K in mindering gebracht. Dit is conform de berekende negatieve contante waarde van de betreffende grondexploitatie. Zie toelichting op p.21.

conservatief   neutraal   optimistisch

Gecorrigeerde controlebevindingen

Op pagina 8 van dit verslag zijn reeds de ongecorrigeerde controleverschillen weergegeven. Naast de ongecorrigeerde controleverschillen, zijn tijdens onze controle geen controleverschillen geconstateerd welke zijn gecorrigeerd door het management.

Overige bevindingen

Beheerplannen onderhoudsvoorzieningen

De gemeente Leusden kent een aantal onderhoudsvoorzieningen. Deze voorzieningen worden opgebouwd ter egalisatie van de lasten gedurende de begrotingsjaren. Gedurende de controle is geconstateerd dat in enkele gevallen de financiële kant van de onderbouwing van de voorziening achterloopt bij de planning waardoor de plannen minder betrouwbaar worden richting de toekomst.

De gemeente kent een zestal onderhoudsegalisatievoorzieningen die geanalyseerd zijn in het memo 'aansluiting voorziening IBOR'. Het verschil tussen de beheerplannen en de voorzieningen op de balans is in 2020 wederom toegenomen tot € 5.489K.

De gemeente had het voornemen om de beheerplannen voor groot onderhoud in 2020 te actualiseren, door het vertrek van twee collega's van de lijnorganisatie is dit proces vertraagd. Het voornemen is nu om de actualisatie in 2021 af te ronden en te laten vaststellen door de Raad. Het is de verwachting dat dit proces niet afgerond zal zijn voor de vaststelling van de jaarstukken door de Raad in juli 2021.

De conclusie in het memo is dat er geen aanwijzingen zijn voor achterstallig onderhoud en onveilige situaties die het vormen of verhogen van een onderhoudsvoorziening noodzakelijk maakt. Wel loopt de voorziening op ten opzichte van de huidige beheerplannen door uitstel van investeringen. De gemeente handhaaft de voorziening op het huidige niveau in afwachting op de actualisatie van het IBOR waar momenteel aan gewerkt wordt. Na overleg met de organisatie is vastgesteld dat de voorzieningen nog voor het juiste doel op de balans staan. Naar verwachting heeft de gemeente de huidige financiële ruimte in de onderhoudsvoorzieningen nodig bij de komende actualisatie in 2021, tot die tijd wordt de huidige voorziening gehandhaafd. Derhalve lijken de schattingen ten aanzien van de ultimo 2020 in de balans opgenomen voorzieningen prudent en tevens consistent met 2019. Echter willen wij het belang van actuele beheersplannen benadrukken, waarbij (conform de eigen planning van gemeente Leusden) actualisatie in 2021 is geagendeerd.

De voorziening riolering wordt in een apart memo geanalyseerd. In 2019 heeft actualisatie van het GRP plaats gevonden. De voorziening is ultimo 2020 ten opzichte van de planning in het GRP € 777 (2019: € 416K) hoger. De hogere stand van de voorziening t.o.v. het GRP wordt vooral veroorzaakt door een later moment van het doen van een aantal vervangingen en renovaties. Oorzaak hiervan is met name aanpassing (/uitbreiding) plannen en het feit dat hierin samen opgetrokken wordt met wegen.

In 2020 is opnieuw een voorziening gevormd ad € 333K voor egalisatie tarieven afvalstoffenheffing/reinigingsrechten. Dit betreft door derden beklemde middelen met een specifieke aanwending.

Het is van belang dat er een gedegen financiële planning aanwezig is om de omvang van de voorziening te bepalen en te kunnen controleren. Voor de gemeente is het van belang dat deze plannen actueel zijn voor de liquiditeitsplanning. Ook is het mogelijk dat wanneer de plannen aantonen dat minder geld benodigd is voor de uitvoering van de werkzaamheden, de opgebouwde voorziening (deels) dient vrij te vallen.

Bijlagen

- A [Onze controle](#)
- B [Bevindingen SiSa-bijlagen](#)

A. Onze controle

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Leusden, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging d.d. 2 oktober 2020 met kenmerk 1.050.045/NS/SB/1437.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 836.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Aangezien deze in het controleprotocol opgenomen tolerantie hoger is dan de tolerantie volgens onze richtlijnen, rapporteren wij afwijkingen boven € 41.800 (5% van de materialiteit). Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij bevestigen dat we geen giften hebben gegeven aan dan wel aangenomen van de organisatie of haar personeel. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Opdracht en controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 2 oktober 2020. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van gemeente Leusden. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen:

- ▶ Management override
- ▶ Schattingen voor nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten voor grondexploitaties
- ▶ Niet voldoen aan de Europese aanbestedingsvoorschriften

Strekking van de controleverklaring

Aangezien de jaarrekening 2020 van gemeente Leusden aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controleverklaring, gedateerd op 7 juli 2021, afgegeven bij deze jaarrekening. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2020 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.

Continuïteit

De waarderingen in de jaarrekening van gemeente Leusden zijn gebaseerd op de veronderstelling dat gemeente Leusden als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar.

De jaarstukken 2020 van uw gemeente bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2020 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2020 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel 'programmaverantwoording' van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2020. In 2020 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De grondslagen van de jaarrekening 2020 zijn aanvaardbaar

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met de directie en functionaris(sen) en met het college en de auditcommissie. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd.

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klant specifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving van invloed kan zijn. Dit laatste is voor een Nederlandse gemeente echter niet van toepassing.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter en boardletter 2020. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De interim-controle heeft meerdere tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Voor de punten waarop de verschillende applicaties voor verbetering vatbaar zijn, verwijzen wij naar onze managementletter.

B. Bevindingen SiSa-bijlagen

B. Bevindingen SiSa-bijlage (1)

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Leusden heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2020 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage.

Bij geen bevindingen worden de kolommen 'Fout of onzekerheid', 'Financiële omvang in €' en 'Toelichting fout/onzekerheid' leeg gelaten (dus geen streepje, nul of n.v.t. ingevuld).

Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	GOEDKEUREND
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (jaarrekening)	GOEDKEUREND

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)			
F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2020			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020			
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2020			
H4	Specifieke uitkering Sport			
H8	Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord)			

B. Bevindingen SiSa-bijlage (2) - Tozo

Tozo

Onderstaand is de verplichte rapporteringstabel over de Tozo-regelingen opgenomen. Het aantal regels voor de Tozo in de tabel van fouten en onzekerheden is uitgebreider dan voor de andere specifieke uitkeringen. Over alle regels dient te worden gerapporteerd.

Aangezien wij geen controlebevindingen hebben onderkend aangaande de Tozo, zijn onderstaande tabellen leeg verantwoord voor de kolommen 'Financiële omvang in €' en 'Toelichting fout/onzekerheid'. In de kolom 'Fout of onzekerheid' is per onderdeel het soort bevinding dat kan voorkomen ingevuld, ook al is geen sprake van bevindingen.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Fout		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Onzekerheid		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		

Tozo (vervolg)

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Fout		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Onzekerheid		
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Formele onrechtmatigheid		
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Fout		
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Onzekerheid		
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Fout		
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Onzekerheid		

bdo.nl